

**A REVIEW ON THE ACTIVITIES ABOUT DAILY
LIFE IN THE SECONDARY STUDENT'S
WORKBOOKS OF TURKISH LANGUAGE COURSE**

**Ortaokul Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan
Günlük Yaşama İlişkin Etkinlikler Üzerine Bir İnceleme**

Erhan ŞEN¹ Hatice TURHAN²

Abstract

Achievements that targeted in the mother tongue education for internalization and to converted ability by the child depends on the activities that carried out in the handling course. These must match the child's life and universe of meaning. Because in the mother tongue education, meaningful and lasting learning is reacted positively correlated with practices that response to an individual's daily life. Type of school learning to be transferred into daily life depends on it. Mother tongue that detached from life can impersonate abstract structure and turn into a pile of activities. So, daily life is an important element in structuring program of Turkish language teaching, reaching its general and private purposes, preparation of activities and the selection of the texts. In this study, activities that related to daily life in the secondary school (5-8 classes) 9 student's Turkish lesson's workbooks which confirmed by Ministry of Education in the 2012-2013 academic year were evaluated. Activities that related to daily life in the Turkish lesson student's workbooks have quantitative and qualitative deficiencies. Activities that related to this issue in the Turkish course student's workbooks of the Ministry of Education are more than others. Activities are often based on visual reading. In addition, the activities about daily life is not balanced distribution of grade level. Activities related to this field does not show parallelism to the Turkish teaching program's gains. Therefore, such activities should be restructured appropriate to the education programs.

Key Words: Turkish teaching, daily life, student's workbook, activities.

Özet

Ana dili öğretiminde hedeflenen kazanımların çocuk tarafından içselleştirilmesi ve beceriye dönüştürülmesi dersin işlenişinde yapılan etkinliklere bağlıdır. Bunlar, çocuğun yaşantısı ve anlam evreniyle örtüşmelidir. Çünkü ana dili eğitiminde anlamlı ve kalıcı bir öğrenme, uygulamaların bireyin günlük yaşamında bir karşılık bulmasıyla ilintilidir. Okul türü öğrenmelerin günlük yaşama aktarılması da buna bağlıdır. Ayrıca yaşamdan kopuk ana dili çalışmaları, soyut bir yapıya bürünebilir ve öğrenen açısından yalnızca etkinlikler yığınına dönüşebilir. Bu nedenle günlük yaşam, Türkçe öğretiminin genel ve özel amaçlarına ulaşması amacıyla hazırlanan öğretim programlarının yapılandırılmasında, metinlerin seçiminde, etkinliklerin hazırlanmasında göz ardı edilmemesi gereken önemli bir öğedir. Bu çalışmada 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından onaylanan ve farklı yayınevleri tarafından hazırlanan 9 ortaokul (5-8. sınıflar) Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabında yer alan günlük yaşama ilişkin etkinlikler incelenip değerlendirilmiştir. Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki günlük yaşama ilişkin etkinlikler nicel ve nitel yönden eksikliklere sahiptir. Bu konuyla ilgili etkinlikler, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları'na ait Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında daha fazla bulunmaktadır. Özel yayınevleri, bu tür etkinliklere daha az yer vermektedir. Etkinlikler, genellikle görsel okumaya dayandırılmaktadır. Ayrıca, günlük yaşama ilişkin etkinliklerin sınıf düzeylerine dağılımı dengeli değildir. Bu alana ilişkin etkinlikler. Türkçe dersi öğretim programlarındaki kazanımlara koşutluk göstermemektedir. Dolayısıyla bu tür etkinlikler öğretim programlarına uygun biçimde yeniden yapılandırılmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Türkçe öğretimi, günlük yaşam, öğrenci çalışma kitabı, etkinlikler.

¹Arş. Gör., Ankara Üniversitesi, e-posta: erhansen@ankara.edu.tr

²Türkçe Öğretmeni, İstanbul Ümraniye 30 Ağustos Ortaokulu, e-posta: haticeeturhan@gmail.com

1. Giriş

1.1. Ders Kitabının Önemi

Türkçe öğretimi büyük ölçüde kitaplara dolayısıyla metinlere dayanmaktadır. Ana dili eğitiminin önemli bileşenlerinden okuma, yazma becerileri hatta dinleme becerisi de metinlere, farklı bir deyişle kitaplara gereksinim duymaktadır (Özbay, 2006:170). Ekonomik olması, daha kolay elde edilmesi ve taşınabilmesi gibi birçok özellik kitapları vazgeçilmez kılmaktadır. Bu nedenle ders kitapları, eğitim öğretim ortamlarında yoğun bir biçimde kullanılan görsel ve yazılı kaynaklardır.

Ders kitabı “öğretmen ve öğrencilerin öğretme-öğrenme hedefleri doğrultusunda yapacakları etkinlikler için yardımcı bir kaynak” ve “öğrenme yaşantılarına kaynaklık eden bir gereç” (Alkan, 1979: 245)’tir. Ayrıca ana dili eğitiminde kullanılan farklı araç gereçlerin etkili olması da ders kitaplarının niteliğine bağlıdır. Çünkü ders kitapları bakanlığın belirlediği amaç ve kazanımları sistemli ve planlı bir biçimde uygulamaya yönelik hazırlanmış önemli araçtır (Şahin ve Şahin, 2009: 327). Böylelikle ders kitapları dersteki etkinliklerin daha dizgeli ve amaca uygun biçimde gerçekleşmesine rehberlik eder ve dersin işlenişinin rastlantılara bırakılmasını önler.

Eğitim öğretim uygulamaları, önceleri öğretmenin anlatmasına ve öğrencilerin dinlemelerine, ezberlemelerine dayanmaktaydı. Ancak geçen süreyle birlikte ders kitabının öğretim çalışmalarının ana kaynağı ve dayanağı durumuna geldiği görülmektedir. Daha sonraları ise ders kitabıyla birlikte birtakım kaynak ve başvuru kitapları birer öğretim aracı olmuştur (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1996: 11). Teknoloji alanındaki gelişmelere karşın ders kitapları, eğitim öğretim ortamlarının vazgeçilmez araç gereçleri olma özelliklerini sürdürmektedir.

Kuşaklar boyunca kullanılan ders kitapları içerik ve işlev açısından tüm araç gereçlerden üstün bir eğitim ortamıdır. Bu nedenle eğitim-öğretimdeki hiçbir araç gereç onun yerini tutamamaktadır. Ayrıca eğitim programlarının amaç ve hedeflerine ulaşması için hazırlanan ders kitapları, öğrenciye bilgi verme, ipuçları sunma ve onu araştırmaya yönlendirme gibi birçok açıdan da temel bir araçtır (Alkan, 1979: 245).

Tüm yönleriyle ana dili derslerinin vazgeçilmez ögesi olan ana dili ders kitapları (Özbay, 2010: 115) dil ve beğeni eğitimi yalnızca basın yayın dünyasındaki düzeysiz ürünlerle beslemek zorunda kalan kesimler için daha da önemlidir. Nitelikli ders kitapları eğitim öğretimin bir araç gereci olurken aynı zamanda çevrenin, anne babanın aydınlanmasına olanak yaratmakta ve bilinçli kültürlenmeyi sağlamaktadır (Binyazar, 1983: 60). Böylelikle amaca uygun hazırlanmış ders kitaplarının basit mekanik yapıdaki kaynaklardan olmadığı görülmektedir. Ana dili eğitiminin önemli amaçlarından olan “kültürlenme”ye de katkıda bulunmaktadır.

Ana dili eğitiminde öncelikli olarak ilk okuma yazma, Türkçe ve dilbilgisi kitaplarının kullanıldığı görülmektedir. Bunlar öğretimdeki önem derecelerine göre ders kitabı, yardımcı kitap ve başvuru kaynakları olarak sıralanmaktadır (Göğüş, 1996: 6-7). Önem sıraları değişse bile bu kaynaklar, ana dili derslerindeki uygulamaların nitelik ve kalıcılık yönlerinden gelişmesini sağlamaktadır.

Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinin, derslerinde öncelikle ders kitaplarından yararlandıkları (% 94,44) ve öğrenme başarısında öğretmenden sonra en etkileyici

girdinin ders araç gereçleri olduğu bilinmektedir. Bunlar arasında en önemli araç gereçler ise ders kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarıdır (Kavak, Kutlu ve Artar, 2004:120; Özbay, 2010: 111; Kantemir, 1986: 40). Görüldüğü gibi ders kitaplarından yararlanma ve bu kaynakların öğrenci üzerindeki etkililiği yüksektir. Bu da ana dili eğitimindeki ders kitaplarının hazırlanmalarının rastlantılara bırakılmaması gerçeğinin bir göstergesidir. Ayrıca öğrencilerin ders kitaplarıyla da sürekli etkileşim içinde bulunduğu da göz ardı edilmemelidir.

1.2. Türkçe Dersi Kitapları ve Sorunları

Ana dili eğitimi, yaşamla iç içe ve ona eklenerek yürütülmesi gereken bir sürece dayanmalıdır. Bu, dersteki etkinliklerin çocuk açısından hem anlamlı hem de kalıcı olmasını sağlamaktadır. Ayrıca, dilsel becerilerin okul ya da sınıf ortamıyla sınırlandırılması böylelikle önlenmektedir. Günlük yaşamda ya da sosyal ilişkilerde uygulanma alanına aktarılan dilsel etkinlikler, ana dili eğitiminin somut bir zemine oturtulmasını olanaklaştırmaktadır.

Türkçe öğretiminde, yalnızca kuramsal bilgilerin, bir metinle ilişkilendirilmeyen soyut dil alıştırmalarının, öğrencileri ezberlemeye yönelteceği; öte yandan, uygulanmayan bilgilerin kısa sürede unutulacağı bilinmelidir (Sever, 2005: 10). Bu nedenle ana dili eğitiminin temel araç gereci olan ders kitapları yaşam gerçekliğini çocuğun algılayış ve kavrayış evrenine uygun bir biçime sokabilmelidir (Binyazar, 1983: 62). Ayrıca Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitabı, farklı türdeki yazınsal metinlerle ve uygulama örnekleriyle öğrencileri yeni kitaplara yöneltecek bir kılavuz olmalıdır (Sever, Kaya ve Aslan, 2011: 20). Seçilen metinler ve hazırlanan etkinlikler çocuğun daha nitelikli ürünlere yönelmesine yardımcı olmalıdır. Etkinlikler de uygulama temeline dayanmalı ve Türkçe dersini soyut bilgiler yığını olmaktan kurtarmalıdır.

2004-2005 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlanan Türkçe Dersi Öğretim Programının getirdiği en önemli yeniliklerden biri de ders kitaplarında yapılan değişikliklerdir. Bu programla birlikte her sınıf düzeyi için ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı olmak üzere üç kitap hazırlanmıştır. Ders kitabı, yalnızca derste işlenen metinlerden; öğrenci çalışma kitabı dersin işlenişindeki etkinlikleri içeren çalışma yapraklarından oluşmaktadır. Öğretmen kılavuz kitabı ise hem ders kitabını hem de öğrenci çalışma kitabını kapsayan rehber niteliğindeki bir kitaptır (Coşkun, 2009: 11). Böylelikle öğrencinin metinlerle, etkinliklerle farklı kitaplarda karşılaşması sağlanmakta ve ana dili eğitimi süreci de etkinlik temeline dayandırılmaktadır.

Ana dili derslerinin işlenişinde kullanılan kaynakların başında gelen ders kitaplarında tasarım, metin, etkinlikler gibi birçok eksiklik vardır. Türkçe dersi kitapları üzerine yapılan birçok çalışma da bunu göstermektedir (Batur, 2010; Aslan, 2011; İşeri, 2002; Çomak, 2009; Durukan, 2008; Aktaş ve Baki, 2013).

Ders kitaplarıyla ilgili genel sorun, kitaplardaki örneklerin, uygulamaların yetersiz olması ve çalışma kitaplarındaki etkinliklerde metin çalışması kavramına yer verilmemesidir. Birbirinden kopuk ve bilişsel işleme düzeyi çok düşük etkinliklerle öğrencilerin dil gelişimini sağlamak olanaklı değildir (Yağmur, 2009: 30; Berberoğlu ve Tuncer, 2009: 17). Ayrıca ders kitaplarının genellikle tecimsel amaçlarla yazıldığı; bu nedenle de, ders kitaplarında öğrencilerin yaratıcılıklarını, meraklarını veya öğrenmek için güdülenmelerini sağlayacak etkinliklere yeterince yer verilmediği görülmektedir (Saban, 2002: 107). Biçim ve içerik açısından yetkin biçimde hazırlanmayan ders kitapları,

öğrencide okul türü öğrenmelere yönelik bir önyargının ve dilin günlük yaşamda kullanılmasına ilişkin duyarsızlığın oluşmasına neden olabilmektedir.

Birey okul yaşamına girdikten sonra ana diline özgü terim ve kavramlarla karşılaşmaktadır. Bu süreçte çocuğun karşı karşıya kaldığı önemli sorunlardan olan ders kitaplarında günlük yaşamdan uzak örneklerin aktarılması söz konusudur (Sever, 2011: 31; Özbay, 2010: 115). Ancak amacına göre hazırlanan bir ana dili ders kitabı öğrenciye ana dili sevgisini kazandırmada etkili, yazınsal metinleri tanımada yol gösterici olmalı ve günlük yaşamda karşılaşılabileceği sorunları çözmeye yönelik örnekler sunabilmelidir (Batur, 2010: 12). Öğrenciye günlük yaşamındaki sorunlara ilişkin deneyimlerden örnekler sunan ya da ipuçları veren ders kitapları ve etkinlikler öğrenen açısından daha anlamlı olabilmektedir. Böylelikle dersin içeriğine ilişkin bilgiler ve gerçekleştirilen etkinlikler günlük yaşamda bir karşılık bulabilir. Ancak bireyin günlük yaşamına yansıtmadığı ya da yaşamında uygulama alanı bulamadığı etkinliklerin içselleştirilmesi ve derste hedeflenen kazanımların edinilmesi güçtür.

Ders kitabının içeriğinin oluşturulması öğretim programlarındaki kazanımlara bağlıdır. Ders kitabı değerlendirmesinde programa uygunluk göz önünde bulundurulması gereken en önemli etkidir (Demirel, 2006: 48-49; Özbay, 2006: 170). Ders kitabının içeriksel yapısını, hazırlanan eğitim programları belirlemektedir. Dolayısıyla günlük yaşamın ders kitaplarına yansıma düzeyi hazırlanan öğretim programıyla yakından ilişkilidir.

İlköğretim Türkçe Dersi (1-5) Öğretim Programında öğrenme-öğretme süreci “hazırlık, anlama, zihinde yapılandırma, kendini ifade etme ve ölçme ve değerlendirme” olmak üzere beş ana başlıkta yapılandırılmaktadır. Bu sürecin üçüncü basamağı olan zihinde yapılandırmanın “günlük hayatla ilişkilendirme” alt başlığında “Bilginin aktarılması ve kalıcılığının sağlanması için öğrencinin öğrendiklerine ilişkin kendi yaşantısından ve günlük hayattan örnekler vermesi” (MEB, 2009) gerektiği belirtilmektedir. 1-5. sınıf düzeyindeki Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda günlük yaşamla ilgili tüm dilsel beceri alanlarını kapsayan kazanımlara yer verilmektedir. Bunlar: “Dinledikleriyle ilgili kendi yaşantısından ve günlük hayattan örnekler verir; Konuşmalarında yaşantısından ve günlük hayattan örnekler verir; Okuduklarıyla ilgili kendi yaşantısından ve günlük hayattan örnekler verir; Yazılarında kendi yaşantısından ve günlük hayattan örnekler verir” biçiminde sunulmaktadır. Bu düzeydeki Türkçe Öğretim Programında öğrenciden kendi yaşamından ve günlük yaşamdan örnekler vermesi beklenmektedir.

İlköğretim Türkçe Dersi (6-8) Öğretim Programında (MEB, 2009) “Okuduklarını kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır”, “Dinlediklerini/izlediklerini kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır” kazanımlarıyla okuma ve dinleme/izleme becerilerine yer verilmekte ve öğrenciden karşılaştırma yapması beklenmektedir. Ancak konuşma ve yazma becerileriyle ilgili günlük yaşamı kapsayan kazanımlar görülmemektedir. Oysaki metin aracılığıyla öğrenmeyi üst düzeye çıkarmak için incelenen metnin günlük yaşamla, diğer derslerle ve ara disiplinlerle ilişkilendirilmesi ve öğrencilerin metinden hareketle bir konuyu araştırması gibi etkinlikler yapılmalıdır (Güneş, 2007: 217). Öğrencinin derse etkin katılımı ve hedeflenen becerileri kazanması için ana dili derslerinin içerik ve uygulama yönünden günlük yaşamda bir karşılığı olmalıdır. Böylece etkinlikler öğrenci tarafından içselleştirilir ve kalıcı becerilere dönüştürülür.

1.3. Amaç ve Önem

Bu araştırmada, Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 2012-2013 eğitim öğretim yılında yayımladığı genelge esas alınarak okutulmak üzere seçilen ortaokul Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan günlük yaşama ilişkin etkinlikler incelenmektedir. Bu etkinliklerin nicel ve nitel yönden var olan durumlarının ortaya konması amaçlanmaktadır.

1.4. Araştırmanın Problemi

Bu çalışmada, "Ortaokul Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında günlük yaşama ilişkin etkinlikler nicel ve nitel açıdan hangi durumdadır?" sorusuna yanıt aranmaktadır.

2. Yöntem

2.1. Evren ve Örneklem

Ortaokul Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki günlük yaşama ilişkin etkinlikleri betimlemeyi amaçlayan bu çalışmanın evrenini, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca onaylanmış "2012-2013 Eğitim Öğretim Yılında Okutulacak İlköğretim ve Ortaöğretim Ders Kitapları" konulu 2652 sayılı Tebliğler Dergisi'nde bulunan (http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Tebliğler_Dergisi/2652.doc) ortaokul Türkçe dersi öğrenci çalışma kitapları; örneklemini ise ortaokullarda yaygın olarak kullanılan dokuz Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabı oluşturmaktadır.

2.2. Sınırlılık

Bu araştırma, dokuz ortaokul Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabıyla sınırlıdır. Söz konusu kitaplar şunlardır: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları (5, 6, 7, 8. sınıf), Ada Yayıncılık (5. sınıf), Doku Yayıncılık (6. sınıf), Gizem Yayıncılık (7. sınıf), Koza Yayınları (7. sınıf), Bisiklet Yayıncılık (8. sınıf). Çalışmanın örneklemini oluşturan öğrenci çalışma kitaplarında yer alan günlük yaşama ilişkin etkinlikler ele alınmıştır.

2.3. Araştırmanın Modeli

Ortaokul (5.-8) Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan günlük yaşama ilişkin etkinlikleri betimlemeyi amaçlayan bu çalışma "tarama/betitleme" modeline dayanmaktadır. Bu model, var olan durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlar. Araştırılan konu, birey ya da nesneye herhangi bir müdahalede bulunulmaz. Bunlar, olduğu biçimde tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2003: 77).

Sözkonusu öğrenci çalışma kitaplarındaki günlük yaşama ilişkin etkinlikler çizelgelerle gösterilip değerlendirilmiştir.

2. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan günlük yaşama ilişkin etkinliklerin numaraları, içerikleri, ait oldukları metinler ve yayınevleri çizelgeler biçiminde sıralanarak verilmiştir. Ardından söz konusu etkinliklerle ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

Tablo1. 5. sınıf Türkçe dersi ğrenci çalışma kitaplarında yer alan günlük yaşama ilişkin etkinlikler.

Sır	Metnin Adı	Etkinlik	Etkinliğin İçeriği	Yayınevi
1.	Uçurtma	10. Etkinlik	Günlük hayatınızda okuduğunuz hikyede geçen olaylara benzer olaylar yaŐadınız mı? Açıklayınız.	MEB
2.	Pireyi Deve Yapmak	12. Etkinlik	"Pireyi deve yapmak" deyiminin kullanıldığı durumlara günlük hayatınızdan örnekler veriniz.	MEB
3.	Yaşlı Kadın ile Meşe Ağacı	8. Etkinlik	Soruları aşağıdaki fotoğraflara göre cevaplayınız.	MEB
4.	Konuğa İkram	6. Etkinlik	Metinde anlatılan ikram geleneği ile günlük yaŐamınızdaki ikram geleneğini karşılaştırarak aşağıdaki uygun yerlere yazınız.	MEB
5.	Ay'da Bir Küçük Serçe	11. Etkinlik	Őiirde anlatılan olay ve davranıŐlarla günlük hayatınızdaki olay ve davranıŐlar arasındaki benzerlik ve farklılıkları yazınız.	MEB
6.	Güzel Yurdum Türkiye'm	12. Etkinlik	Fotoğrafını gördüğünüz ürünleri yetiŐtirildiđi yerlerle eŐleŐtirerek bulmacayı çözünüz.	MEB
7.	Isparta ve Gller	5. Etkinlik:	Günlük hayatınızdaki metinde dinlediklerinizle ilgili örnekler veriniz.	MEB
8.	Bilgi ağı	8. Etkinlik:	AŞağıdaki gazete haberini okuyup ilgili soruları cevaplayınız.	MEB
9.	Kuyruklu A (@) İŞaretinin yks	9. Etkinlik.	AŞağıdaki sembollerin (ambalaj geri dönüŐüm imi, geri dönüşebilir ambalaj imi, genel izleyici, Şiddet ve korku, bisiklet giremez, yaya giremez) hangi alanlarda kullanıldığını yazınız.	MEB
10.	Para Cüzdanı	7.Etkinlik	Problemi znce kalan parayla alınabilme olasılığı olan ürünlerin günlük yaşamdaki değerini araŐtırınız. ArkadaŐlarınızın çözümleriyle karşılaştırarak metindeki ailenin gelir ve gideriyle ilgili yorum yapınız.	Ada Yayıncılık
11.	Dünyayı DolaŐsam	5.Etkinlik	Bir Eskimo çocuğu ile bir zenci çocuğu nasıl yaŐadıklarını araŐtırıp öğreniniz. Sonra kendi yaŐantınızla onların yaŐantılarını (oturulan evler, yaŐanılan yer, günlük yaşam, çevredeki hayvanlar, oyuncaklar vb.) aŐađıda karŐılaŐtırınız.	Ada Yayıncılık

12.	Bankamatik Kursu Açan Yok mu?	5.Etkinlik	Teknolojik gelişmelere ilgi duymadığı için günlük yaşamlarında zorluk çekenlere neler önerirsiniz?	Ada Yayıncılık
13.	Uzayın Keşfi	1.Etkinlik	Resimlerde gördüğünüz uzay araçlarını inceleyiniz. Günlük yaşamımızda kullandığımız taşıt araçlarıyla benzerlik ve farklılıklarını	Ada Yayıncılık
14.	Rüzgâr'ın Öyküsü	6.Etkinlik	Bir gezide aradığımız yeri rastladığınız bir büyüğe nasıl sorarsınız? Aşağıdaki karşılıklı konuşmaları (diyalogu) nezaket bildiren sözler de kullanarak günlük ilişkilerin gerektirdiği şekilde tamamlayınız.	Ada Yayıncılık
15.	Türküler Dolusu	7.Etkinlik	Aşağıdaki yazıyı "türkü" konusunda öğrendiklerinizden ve kendi düşüncelerinizden yararlanarak tamamlayınız. Düşüncelerinizi günlük hayattan örnekler vererek destekleyiniz. Karşılaştırmalar yapınız. Yeni öğrendiğiniz kelimeleri kullanınız.	Ada Yayıncılık

İki farklı yayınevine ait 5.sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında günlük yaşama ilişkin on beş etkinlik belirlenmiştir.

Çizelge 1'de üçüncü sırada yer alan "Yaşlı Kadın ile Meşe Ağacı" adlı metnin sekizinci etkinliğinin günlük yaşama ilişkin olduğu belirtilerek öğrenciden görsel okuma yapması beklenmektedir. Ancak öğrencinin günlük yaşamına ilişkin herhangi bir soru sorulmadan ve çocuğun kendi yaşantısıyla ilişki kurmasına yardım edecek ipuçları verilmeden aşağıdaki sorularla etkinlik yapılmaya çalışılmaktadır:

- Fotoğraflarda neler görüyorsunuz?
- Fotoğraflar ne zaman çekilmiş olabilir?
- Fotoğraflar niçin çekilmiş olabilir?
- Sizce fotoğraflar insanlara nasıl bir ileti veriyor?
- Fotoğraflardaki ağaçları tanımak bize ne kazandırır?
- Bu ağaçlar konuşuyor olsalardı insanlara neler söylerlerdi?
- Sizce yaşlı ağaçlar koruma altına alınmalı mı? Nedenleriyle açıklayınız (Başar ve Köken, 2012: 81).

Fotoğraflar yaşam gerçekliğini birebir yansıttığından çok farklı yorumlara açık olmayabilir. Bu çalışmada farklı görsel uyaranların (karikatür, resim...) kullanılması daha uygun olabilirdi.

Dördüncü sırada yer alan "Konuğa İkrâm" metninin altıncı etkinliğinde, anlatılan durum ile günlük yaşamın karşılaştırılması istenmektedir. Bu etkinlik ana dili eğitimi ve günlük yaşamın ilişkilendirilmesine yönelik uygun bir çalışma olarak görülebilir. Çocuğun kendi

yaşamıyla metindeki durum üzerinde düşündürülmesi günlük yaşama ilişkin farkındalığı arttırabilir.

Çizelge 1’de altıncı sırada yer alan “Güzel Yurdum Türkiye’im” adlı metnin on ikinci etkinliğinde öğrenciden bulmaca çözmesi istenmektedir. Bu etkinlikte sorulan sorular bilgi düzeyindeki kavramların yazılmasına dayanmaktadır. Bazı meyve ve sebzeler görsel olarak sunulmuş, bulmacanın hemen yanında da bunların yetiştiği iller verilmiştir. Öğrenciden beklenen ise görsellerin hangi ilimize ait olduğunu bulmaktır. Bir ana dili dersinden çok coğrafya dersine yönelik bir etkinlik izlenimi vermektedir. Günlük yaşama ilişkin daha kalıcı ve etkili bir etkinliğe yer verilebilirdi.

Çizelge 1’de sekizinci sırada yer alan “Bilgi Çağı” başlıklı metnin sekizinci etkinliğinde Türk bilim insanlarının verimliliği artırma amacıyla geliştirilen bir ampulle ilgili gazete haberi verilmiştir. Etkinlikte "Haberin konusu nedir? Buluşu kimler gerçekleştirmiştir? Buluş ne zaman gerçekleştirilmiştir? Işık kaynağının özellikleri nelerdir? Bu gelişme dünyadaki enerji sorununu nasıl çözebilir? Buluş tüm dünyada nasıl duyulmuştur? Bu haber, okuduğunuz şiirin hangi bölümüyle ilişkilidir? Açıklayınız (Başar ve Köken, 2012: 169). Bu etkinlikte metni anlama, değerlendirme çalışmaları ile metinler arası okuma yapılırken çocuğun günlük yaşamla ilişki kurabileceği herhangi bir soru ya da ipucu yer almamaktadır. Çocuğun ilgisi aynı zamanda kendi çevresinde (okul, ev...) kullanılan aydınlatma araç gereçlerine çekilerek daha anlamlı ve hedefe uygun bir etkinlik gerçekleştirilebilirdi.

Çizelge 1’de dokuzuncu sırada yer alan “Kuyruklu A (@) İşaretinin Öyküsü” adlı metnin dokuzuncu etkinliğinde öğrencilerden görsel okuma yapmaları istenmektedir. Etkinlikteki görsellerle günlük yaşam, farklı bir biçimde örtüştürülebilirdi. Örneğin "şiddet ve korku" imi gösterilerek "Bu imi gördüğünüzde izleyeceğiniz filmin/programın içeriği konusunda ne düşünüyorsunuz?" ya da "Bu imi taşıyan bir görüntüyü izler misiniz? Neden?" soruları sorularak daha anlamlı bir çalışma gerçekleştirilebilir.

Çizelge 1’de on üçüncü sırada yer alan “Uzayın Keşfi” metninin 1. etkinliğinde bazı araç resimleri verilmektedir. Bu araçlardan yola çıkarak öğrenciden görsel okuma yapması ve ardından bunları kendi günlük yaşamındaki araçlarla benzeyen ve farklılık gösteren yönleriyle karşılaştırması beklenmektedir. Bu etkinlikteki amaç öğrencinin karşılaştırma yapmaya dayanan bilişsel beceri göstermesidir.

Ondördüncü sıradaki “Rüzgâr’ın Öyküsü” başlıklı metnin 6. etkinliğinde ise günlük yaşamdaki ilişkilere ilgi çekilmektedir. Öğrenciden beklenen, boş bırakılan karşılıklı konuşmaları (diyalogu) incelik kurallarına uygun biçimde tamamlamasıdır.

Çizelge 1’de on beşinci sırada yer alan “Türküler Dolusu” başlıklı metne ait 7. etkinlikte ise öğrenciden “türkü”ye ilişkin derste öğrendiklerinden hareketle ve bunları kendi günlük yaşamıyla da ilişkilendirmesi, ardından verilen bir yazıyı tamamlaması, karşılaştırmalar yapması beklenmektedir. Bu etkinlikte ise öğrencinin derste edindiği bilgilerle kendi günlük yaşamını ilişkilendirmesi hedeflenmektedir.

İlköğretim Türkçe Dersi (1-5.) Öğretim Programında tüm dilsel beceri alanlarıyla (okuma, dinleme/izleme, yazma konuşma) ilişkili olarak öğrenciden kendi yaşamından örnekler vermesi beklenmektedir. 5. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki günlük yaşamla ilişkili etkinliklerin yalnızca dördünde (çizelgede 1, 2, 7, 15. sırada yer alan etkinlikler) öğrenciden doğrudan örnekler vermesi istenmektedir.

Tablo2. 6. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan günlük yaşama ilişkin etkinlikler.

Sıra	Metnin Adı	Etkinlik Numarası	Etkinliğin İçeriği	Yayınevi
1.	Kınalı Keklik	5. Etkinlik	Hikâyede anlatılan olaylardan birine günlük hayatınızdan bir örnek yazınız.	MEB
2.	Uzay	8. Etkinlik	Aşağıdaki gazete haberini okuyunuz. a. Bu haberden en az beş anahtar kelime belirleyiniz. b. Bu kelimeleri kullanarak günlük hayatınızdan bir olay anlatınız.	MEB

Çizelge 2’de görüldüğü gibi iki farklı yayınevi tarafından hazırlanan 6. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında günlük yaşama ilişkin yalnızca iki etkinlik bulunmaktadır. Günlük yaşamın ana dili eğitimindeki önemi, kalıcılık ve anlamlılık açısından değerlendirildiğinde bu alanla ilgili etkinliklerin öncelikle nicel yönden yetersiz olduğu söylenebilir.

İncelenen çalışma kitaplarından Doku Yayıncılık’a ait İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı 6’da günlük yaşama ilişkin herhangi bir etkinliğe yer verilmemiştir.

Çizelge 2’de yer alan “Kınalı Keklik” ve “Uzay” adlı metinlerdeki etkinlikler incelediğinde ele alınan metin ya da paragraflardan yola çıkarak öğrencilerden günlük yaşamlarıyla ilişki kurarak anlatma becerilerini (yazma, konuşma) göstermeleri beklenmektedir.

İlköğretim Türkçe Dersi (6-8) Öğretim Programında öğrencinin okuduklarını, dinlediklerini, izlediklerini kendi yaşamıyla ve günlük yaşamla karşılaştırması kazanımlarına yer verilmektedir. Ancak 6.sınıf öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikler incelendiğinde öğrenciden kendi günlük yaşamından örnekler vermesi istenmektedir. Karşılaştırma yapma kazanımları göz ardı edilmiştir.

Tablo3. 7. sınıf Türkçe dersi ğrenci çalışma kitaplarında yer alan günlük yaşama ilişkin etkinlikler.

Sıra	Metnin Adı	Etkinlik Numarası	Etkinliğin İçeriği	Yayınevi
1.	Tatlı Dil	4. Etkinlik	AŐađıda günlük hayatta karŐılaŐabileceđiniz bazı durumlar verilmiştir. rneği inceleyerek noktalı yerleri etkili iletiŐimi ifade edecek biçimde tamamlayınız.	MEB
2.	Öyle Denmez	4. Etkinlik	AŐađıda günlük hayatta karŐılaŐtıđımız durumlar ve bunlara karşı söylenen dilekler verilmiştir. Durumlar ve dilekleri uygun biçimde eŐleŐtiriniz.	MEB
3.	Bir İletişim Aracı Olarak Karikatür	3. Etkinlik	AŞağıdaki görsellerde günlük hayatta kullanılan iletişim araçları (gazete, bilgisayar, radyo, telefon) verilmiştir. Bu araçların günlük hayatımızdaki yerini noktalı yerlere yazınız.	MEB
4.	Bir İletişim Aracı Olarak Karikatür	5. Etkinlik	AŐađıda günlük hayatta kullandığımız sembol ve iŐaretler (Şiddet, 30 derecede yıkama, genel izleyici...) verilmiştir. Bunların ne anlam ifade ettiğini noktalı yerlere yazınız. Sembollerin iletiŐimdeki rolünü belirtiniz.	MEB
5.	Bir İleti	8. Etkinlik	AŞağıdaki örneğe uygun olarak günlük hayatta uymamız gereken kuralları anlatan cmler kurunuz. (rnek cümle: KarŐıdan karşıya yeŐil iŐıkta geçilir.)	Koza Yayınları

İncelenen altıncı sınıf Türkçe dersi ğrenci çalışma kitaplarında günlük yaşama ilişkin beş etkinlik bulunmaktadır. MEB tarafından hazırlanan ğrenci çalışma kitabında dört etkinlik; Koza Yayınlarına ait ğrenci çalışma kitabında ise bir etkinlik bulunmaktadır.

Çizelge 3'te birinci sırada yer alan "Tatlı Dil" adlı metnin dördüncü etkinliğinde "YaŐıtlarımdan birisi bana bir Őey yapmamı emrederse duymazdan gelir ancak rica ederse yaparım." rneğinden yola çıkılarak öğrencinin aşağıdaki günlük hayatta karŐılaŐabileceđi bazı durumları tamamlaması istenmektedir:

- Sınıf arkadaşın beklemediğin bir davranışta bulunursa...
- Toplu taşıma aracına binen bir insan sıramı alırsa...
- Davranışlarım öğretmenim tarafından beğenildiğinde...
- Sıra arkadaşım benimle sesini yükselterek konuştuğunda...
- Kardeşlerim hareketlerimi eleştirdiğinde... (Komisyon, 2012:13).

“Öyle Denmez” adlı metne ait 4. Etkinlik’te ise günlük yaşamda karşılaşılan durumlar ve bunlara karşı söylenen dileklerin uygun biçimde eşleştirilmesi beklenmektedir.

“Bir İletişim Aracı Olarak Karikatür” adlı metinde ise günlük yaşama yönelik iki etkinlik bulunmaktadır.Etkinliklerde öğrencinin karşılaşılabileceği durum/durumlar verilir öğrenciden eşleştirme ya da eksikleri tamamlaması ve görsel okuma yapması istenmektedir.Bu metnin üçüncü etkinliğinde günlük yaşamda kullanılan iletişim araçları (gazete, bilgisayar, radyo, telefon) verilmektedir.Öğrencilerden bu araçların günlük yaşamımızdaki önemlerini yazmaları istenmektedir.Bu iletişim araçları, günlük yaşamımızda önemli bir yere sahiptir.Ancak etkinlikte kullanılan görseller daha ilgi çekici ve nitelikli biçimde verilebilirdi.Ayrıca aynı metnin beşinci etkinliğinde de yine öğrenciden görsel okuma yapması istenmektedir.Verilen görsellerden yola çıkılarak öğrenciden bilgi düzeyinde beceri göstermeleri beklenmektedir.Söz konusu metnin iki etkinliğinde de görsel okuma çalışmalarına ağırlık verildiği görülmektedir.

Çizelgede 5.sırada yer alan “Bir İleti” başlıklı metnin 8. Etkinlik’inde ise öğrenciden örnek bir tümceden yola çıkarak günlük yaşamda uyması gereken farklı kuralları yazması istenmektedir.

Gizem Yayıncılık tarafından hazırlanan İlköğretim Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı’nda günlük yaşamla ilgili herhangi bir etkinliğe yer verilmemiştir. Ancak “Duygular” izleğinin hazırlık bölümünde “Günlük hayatta seni mutlu eden durum ve olaylar nelerdir?” sorusuna; “Doğa ve Evren” izleğine ait öz değerlendirme formunda “Okuduklarını kendi hayatım ve günlük hayatla karşılaştırırım” ve “Sevgi” izleğinin sonunda yer alan öz değerlendirme formunda ise “Dinlediklerini/izlediklerini kendi hayatım ve günlük hayatla karşılaştırırım” ifadelerine yer verilmektedir.

İlköğretim Türkçe Dersi (6-8) Öğretim Programında öğrencinin okuduklarını, dinlediklerini, izlediklerini kendi yaşamıyla ve günlük yaşamla karşılaştırması hedeflenmektedir.Ancak 7.sınıf öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikler incelendiğinde öğrenciden karşılaştırma yapma yerine kendi günlük yaşamından da yola çıkarak örnek tümceler kurma, boşluk tamamlama, eşleştirme yapma gibi beceriler göstermesi beklenmektedir. Bu etkinliklerde de öğretim programının hedeflerinin göz ardı edildiği söylenebilir.

Tablo4. 8. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan günlük yaşama ilişkin etkinlikler.

Sıra	Metnin adı	Etkinlik numarası	Etkinliğin içeriği	Yayınevi
1.	Verilen Sözü Tutmak ve Vaktinde İş Yapmak	3. Etkinlik	Selim Sırrı Tarcan tarafından yazılan "Verilen Sözü Tutmak ve Vaktinde İş Yapmak" başlıklı bir metin verilmiştir. Bu metinle ilgili olarak öğrencilere "Çevrenizde yazarın yakındığı kişilerden tanıdıklarınız var mı? Bu kişilerin çevrelerindeki insanlarla ilişkileri nasıl?"	MEB
2.	Hayatta Başarının Yolları	2. Etkinlik	Okuduğunuz metinden başarı hakkında öğrendiklerinizi kendi başarılarınızla karşılaştırarak kısaca yazınız	MEB
3.	Çalığışu	6.Etkinlik	Aşağıdaki metnin içerik ve dil-anlatım özellikleriyle ilgili olarak metinde "Günlük hayattaki kavramlar yer almaktadır" ifadesine yer verilmiştir.	Bisiklet Yayıncılık

İncelenen 8.sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında günlük yaşama ilişkin üç etkinliğe yer verilmiştir. Bu sınıf düzeyindeki öğrenci çalışma kitaplarındaki günlük yaşamla ilişkili etkinliklerin nicelik açısından az olduğu söylenebilir. Dolayısıyla daha fazla etkinliğe yer verilebilirdi.

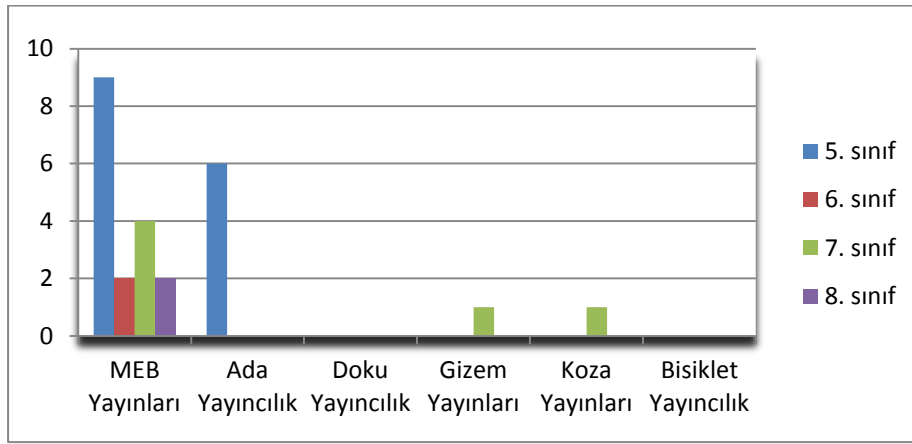
Çizelge 4'te birinci sırada yer alan "Verilen Sözü Tutmak ve Vaktinde İş Yapmak" adlı metnin üçüncü etkinliğinde Selim Sırrı Tarcan'ın yazmış olduğu kısa bir metin bulunmaktadır. Bu metinle ilgili olarak öğrencilere "Çevrenizde yazarın yakındığı kişilerden tanıdıklarınız var mı? Bu kişilerin çevrelerindeki insanlarla ilişkileri nasıl?" soruları sorularak günlük yaşamla ilişki kurulmaya çalışılmaktadır.

Günlük yaşama ilişkin etkinliğin bulunduğu diğer metin ise "Hayatta Başarının Yolları"dır.Bu çalışmada öğrencinin okuduğu metinden yola çıkarak kendi yaşamındaki başarılarla karşılaştırma yapması beklenmektedir. Öğrencinin kendi günlük yaşamına dönük düşünce geliştirmesi açısından uygun bir etkinlik olduğu söylenebilir.

Bisiklet Yayıncılık tarafından hazırlanan 8.Sınıf İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı'nda günlük yaşama ilişkin çalışma, yalnızca "Çalığışu" metnindeki 6. Etkinlik'tir.

Bu da, metindeki kavramların günlük yaşamda bulunup bulunmadığıyla ilişkilidir. Verilen metnin günlük yaşama aktarılmasından çok metindeki dilsel özelliklerin değerlendirilmesine dönüktür. Ayrıca bu öğrenci çalışma kitabında “Doğa ve Evren”, “Zaman ve Mekân” izleklerinin sonunda yer alan öz değerlendirme formlarında “Okuduklarımı kendi hayatım ve günlük hayatla karşılaştırırım” ve “İletişim” izleğinde ise “Dinlediklerimi/İzlediklerimi kendi hayatım ve günlük hayatla karşılaştırırım” ifadelerine yer verilmektedir. Ancak çalışma kitabında bu beceriye yönelik öğrenciye örnek oluşturabilecek etkinliklere önceden yer verilmemektedir.

İlköğretim Türkçe Dersi (6-8) Öğretim Programında öğrencinin okuduklarını, dinlediklerini, izlediklerini kendi yaşamıyla ve günlük yaşamla karşılaştırması beklenmektedir. Çizelgede de görüldüğü gibi karşılaştırma yapmaya yönelik tek çalışma “Hayatta Başarının Yolları” metnindeki 2. Etkinlik’tir. Öğretim programındaki kazanımlar göz ardı edilmiştir denilebilir.



Şekil 1. Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan günlük yaşama ilişkin etkinliklerin sınıf düzeyine göre dağılımı.

Şekil 1’e bakıldığında Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki günlük yaşama ilişkin etkinliklerin sınıf düzeyine göre dağılımının dengeli olmadığı görülmektedir. 5. sınıf düzeyindeki öğrenci çalışma kitaplarında 15; 6. sınıf öğrenci çalışma kitaplarında 2; 7. sınıf öğrenci çalışma kitaplarında 6; 8. sınıf öğrenci çalışma kitaplarında 2 olmak üzere günlük yaşama ilişkin toplam 25 etkinlik vardır.

Günlük yaşama ilişkin etkinliklerin yayınevlerine göre dağılımında da sayısal yönden farklılaşmalar söz konusudur. Ortaokul düzeyinde MEB tarafından hazırlanan öğrenci çalışma kitaplarında 17 etkinlik bulunurken; özel yayınevlerine ait öğrenci çalışma kitaplarında toplam 8 etkinlik vardır. Ayrıca sınıf düzeyine göre nicel olarak artış ya da azalma belli bir dizge içinde değildir. Bu nedenle günlük yaşama ilişkin etkinliklerin Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer bulması rastlantılara bırakılmıştır denilebilir.

3. Sonuçlar

Günlük yaşamın eğitime yansıtılması gerçeği ana dili eğitimindeki ders araç gereçlerinin hazırlanmasında göz ardı edilmemelidir.Bu nedenle öğrenci çalışma kitaplarında bulunan bu alanla ilgili etkinlikler gerek nicelik gerekse nitelik yönünden öğrencinin gereksinimlerini ve beklentilerini karşılamalıdır.Bu tür etkinlikler okul türü öğrenmelerin günlük yaşama aktarılmasına olanak sağlamalı ve yardımcı olmalıdır.

İncelenen ortaokul Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki günlük yaşama ilişkin etkinlikler, genel olarak görsel okumaya dayanmaktadır.Verilen görsellerden yola çıkılarak öğrenciden bazı bilgileri aktarması istenmektedir.Bu etkinlikler, üst düzey bilişsel becerilere dayanmamaktadır.Daha alt düzeydeki bilişsel süreçlerle ilgilidir.Dolayısıyla bu çalışmaların yeniden ele alınarak geliştirilmesi gerekmektedir.Üst düzey bilişsel becerilerin günlük yaşama aktarılması böylelikle sağlanabilir.

Etkinliklerin sınıf düzeyine göre dağılımı, sayısal artışı ya da azalması belli bir dizgede değildir. 5. sınıf düzeyindeki öğrenci çalışma kitaplarında 15; 6. sınıf düzeyindeki öğrenci çalışma kitaplarında 2; 7. sınıf düzeyindeki öğrenci çalışma kitaplarında 6; 8. sınıf düzeyindeki öğrenci çalışma kitaplarında 2 olmak üzere günlük yaşama ilişkin toplam 25 etkinlik bulunmaktadır. Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarındaki günlük yaşama ilişkin etkinliklerin nicel yönden yetersiz olduğu ve oranlarının rastlantılara bırakıldığı söylenebilir.

Günlük yaşama ilişkin etkinliklerin yayınevlerine göre dağılımında da sayısal yönden farklılaşmalar söz konusudur.İncelenen ortaokul öğrenci çalışma kitaplarında MEB tarafından hazırlanan çalışma kitaplarında 17; özel yayınevlerine ait öğrenci çalışma kitaplarında ise 8 etkinlik vardır.Ayrıca özel yayınevlerinin hazırladığı Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında günlük yaşama, izleklerin sonundaki öz değerlendirme formlarında yalnızca birer seçenikle yer verilmektedir.Bu yayınevlerinin öğrenci çalışma kitaplarında ana dili eğitimi ve günlük yaşam ilişkisi, etkinliklerin dışında yüzeysel olarak verilmeye çalışılmaktadır.

İlköğretim Türkçe dersi (1-8) programlarındaki günlük yaşama ilişkin kazanımlarının da öğrenci çalışma kitaplarında göz ardı edildiği söylenebilir.Bu alışma kitapları, öğretim programlarının amaç ve hedeflerine göre yeniden yapılandırılabilirler.

İncelenen ortaokul öğrenci çalışma kitaplarındaki günlük yaşamla ilişkili etkinlikler, sayısal yönden arttırılmalı ve nitelik açısından da alan uzmanlarınca geliştirilmelidir. Etkinliklerin niteliklerinin geliştirilmesi ve sayılarının arttırılmasıyla birlikte sınıf düzeylerine göre dağılımları da belli bir dizge kapsamında olmalıdır.

Türkçe dersinin temel araç gereci olan metinlerin günlük yaşamla ilişkilendirilmesi sonucunda ana dili eğitimindeki beceriler yaşam içinde uygulama alanı bulabilir.Böylece etkinlikler, öğrencinin anlam evrenine daha fazla seslenebilir.Bunun sağlanması için öncelikle ders kitaplarındaki metinlerin seçimine özen gösterilmelidir.Çünkü metinler etkinliklerin temelini ve çerçevesini oluşturmaktadır.Metinlerin içeriği çocuğun gereksinimlerini karşılamalı ve yaşamından kesitler sunmalıdır.Metinlerin çocuğa seslenmesi, çocuğun anlatılarda kendi yaşamına benzeyen ya da onu çağrıştıran olay ve olgularla karşılaşması etkinliklerin de nitelik yönünden geliştirilmesine yardımcı olabilir.

Kaynakça

- Aktaş, E., Baki, Y. (2013). Ortaokul 8. sınıf türkçe ders kitaplarındaki okuma metinlerinin düşünceyi geliştirme teknikleri açısından incelenmesi. *International Journal of Social Science*, 6 (6), 1-25.
- Alkan, C. (1979). *Eğitim ortamları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Aslan, C. (2011). High level thinking education in mother tongue textbooks in turkey and france. *The Journal Of International Social Research*, 4 (16), 29-37.
- Batur, Z. (2010). *İlköğretim 6. sınıf türkçe ders kitaplarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 264378).
- Binyazar, A. (1983). Ana dili öğretiminde yazınsal alanlara açılım. *Türk Dili Aylık Dil ve Yazın Dergisi*. XLVII (379-380), s. 57-72.
- Coşkun, E. (2009). Geçmişten günümüze türkçe öğretimi. İçinde A. Kırkkılıç, & H. Akyol (Ed.), *İlköğretimde türkçe öğretimi*. (s. 1-13). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çomak, G. (2009). *İlköğretim kurumlarının 6. sınıflarında okutulan yeni müfredata uygun türkçe ders kitaplarının şekil ve içeriği, öğretmen kılavuz kitaplarında önerilen sorular üzerine bir inceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 239586).
- Demirel, Ö. (2006). *Öğretme sanatı (öğretimde planlama ve değerlendirme)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Durukan, E. (2008). *Türkçe dersi öğretim programının (6-8. sınıflar) hedef ve kazanımlarının doğrultusunda 7. sınıf türkçe dersi öğrenci çalışma ve kılavuz kitaplarının değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 230852).
- Göğüş, B. (1996). Türkiye'de cumhuriyetten beri türkçe eğitim kitapları. İçinde H. Coşkun, İ. Kaya, & J. Kuglin (Ed.), *Türkiye ve Almanya'da İlköğretim Ders Kitapları* (s. 6-11). Ankara: Türk-Alman Kültür İşleri Kurulu Yayın Dizisi.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- İşeri, K. (2002). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin ilköğretim programına uygunluğunun incelenmesi: göstergebilimsel bir betimleme*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 122396).
- Kantemir, E. (1986). Ortaöğretimde türk dili ve edebiyatı öğretimine genel bir bakış. İçinde N. Ergen (Ed.), *Ortaöğretim Kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi ve Sorunları* (s. 33-41). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Kavak, Y., Kutlu, Ö., & Artar, M. (2004). Orta öğretimin yeniden yapılandırılması sürecinde ders kitaplarının iyileştirilmesi konusunda eğitim yayıncılarının görüşleri. İçinde H. Asıcı, A. Orakçı, N. Ertürk, & O. Telatar (Ed.), *Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma Sempozyumu*. (s. 120-123). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F., & Sever, S. (1996). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2009). *İlköğretim türkçe dersi (1-5. Sınıflar) Öğretim Programı*. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> adresinden elde edildi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2009). *İlköğretim türkçe dersi (6-8. sınıflar) öğretim programı*. <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> adresinden elde edildi.
- Özbay, M. (2010). *Türkçe öğretimi yazuları*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri-I*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Saban, A. (2002). *Öğrenme öğretme süreci* (İkinci Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sever, S. (2011). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sever, S. (2005). Türkçe öğretiminin çözülemeyen sorunları. *Türkçem, Dilim Dilim*, (s. 8-16). Ankara.
- Sever, S., Kaya, Z., & Aslan, C. (2011). *Etkinliklerle türkçe öğretimi*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Şahin, A., Şahin, E. (2009). Türkçe öğretiminde teknoloji ve materyal kullanımı. İçinde A. Kırkkılıç, & H. Akyol (Ed.), *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. (s. 319-346). Ankara: Pegem A Yayıncılık.